

ประโยค ป.ธ.๕

แปล มคอเป็นไทย

สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๕๐

๑. ทานเมว อุปนีสสุโย ทานูปนีสสุโย ฯ เอเสว นโย เสเสสุปี ฯ ตตถ
 ทานูปนีสสุโย อนฺนาทิวตถุสุ พลวโลภาภิภเวน โหติ ตสฺมา ทานูปนีสสุยพหุโล
 กามราคปฺปหาเน กตปริจยตฺตาทิ วิปฺสสนมฺนุญฺชนฺโต นจิรสฺเสว อนาคามิผลํ
 ปาปุณฺณาติ ฯ ตถา วิสุทฺทสีลูปนีสสุโย กามโทสชฺคฺจฺจนเ ฯ ยทิ เอวํ กสฺมา อิมเ เทว
 อุปนีสสุยา ทุพฺพลาติ วุตฺตาทิ ฯ วิชฺชูปมณฺณณสฺเสว ปจฺจยภาวโต ฯ โส หิ
 ภาวูปนีสสุยสหายลาภเเนว น เกวลํ ภาวนา ปน ปฏฺวีเษสฺส วิเสสเหตุภาวโต
 พลวอุปนีสสุโย ฯ ตถา หิ สา วชิรฺูปมณฺณณสฺส วิเสสปฺปจฺจโย อรหตฺตํ ปาเปติ ฯ **โสติ**
 มิลกตเถโร ฯ อุปฺภูจาทิ เอกกฺชเณน กุณฺโณ โวย กสนวีธี ฯ ตตถาติ อลฺลกฺกุจฺราสิมฺหิ ฯ
อุทกมณิกานนฺติ อุทกเถวานํ ฯ อตฺตนิเยว อุปนฺสิ ปพฺพชิตโต อุทํ คาถาย วุตฺตทรมฺมานํ
 ปรีปฺณณฺนํ อตฺตนิ สํวิชฺชมานตฺตา ฯ เตนนาห อุฏฺฐานวตา นามาติอาที ฯ อยญฺหิ
 มิลกตเถโร ลิกฺขาย สคารโว สปฺปติสฺโส วตฺตปฺปฏฺวีวตฺตํ ปุเรนโต วิสุทฺทสีโล หุตฺวา
 จิตฺ ตสฺมา ทุพฺพลูปนีสสุเย จิตฺติ วุตฺตนฺติ ตมฺภูทิกาทิ ฯ

๒. นการํ วตฺวา นิมนฺโค เอวํ วตฺตกาโม

นตฺถิ อนฺโต กุโต อนฺโต

น อนฺโต ปฏฺวีทิสฺสติ

ตทา หิ ปกตํ ปาปํ

มม ตฺยฺหญจ มาริสฺสาทิ ฯ

ตตถ **นตฺถิ อนฺโตติ** อมฺหากํ อสุกกาเล นาม โมกฺโข ภวิสฺสตีติ เอวํ กาล-
 ปริจฺเฉโท นตฺถิ ฯ **กุโตติ** เกน การเณน อนฺโต ปณฺณายิสฺสติ ฯ น อนฺโตติ อนฺตํ
 ทฏฺฐกามาณมฺปิ โน ทุกฺขสฺส อนฺโต น ปฏฺวีทิสฺสติ ฯ ตทา หีติ ตสฺมี กाले ฯ **ตถา**
หีติปิ ปาโจ ฯ เตนนากาเรน กตํ เยน ตสฺส อนฺโต ทฏฺฐํ น สกฺกาติ อตฺถิ ฯ

ปกตุนฺติ มม จ ตฺยฺหฺมฺจ ปาปํ ปฏิกุญฺจํ กตํ อติพฺหุเมว กตํ ฯ มาริสํติ มยา
สทิสํ ฯ ปิยาปนเมตํ ฯ

โสการํ วตฺวา นิมุคฺโค เอวํ วตฺตุกาโม

โสหนํ ฐุน อิตฺ คนฺตฺวา

โยนํ ลทฺธาน มานุสี

วทญฺญู สีลสมฺปนฺโน

กาหามิ กุสลํ พหฺนฺติ ฯ

ตตฺถ ฐุนาติ เอกํสฺตเถ นิปาโต ฯ โส อหํ อิตฺ คนฺตฺวา โยนํ มานุสี ลทฺธา
วทญฺญู สีลสมฺปนฺโน หุตฺวา เอกํเสเนว พหุํ กุสลํ กริสฺสามีติ อตฺเถ ฯ

ตทา โกสลราชา รตฺติภาเค เตสํ เนรยิกานํ สทฺทํ สุตฺวา ภีโต หุตฺยทิวเส สตฺถ
สนฺติกํ คนฺตฺวา อัจฺจชิ ฯ สตฺถา ตํ อตฺถุปรตฺตี กตฺวา จตฺกุกนิปาตสฺส หุตฺยวคฺเค
โลหกุมภีชาตกํ เทเสสิ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มคธเป็นไทย

๑. ฎีกาปฐมปัณณาสกั ในชั้นทวารวคคันั้นว่า อุปนีสัยคัคือทาน ซ็อว่าทานอุปนีสัย ๗ แม็ในอุปนีสัยที่เหล็อ กัมีนัยนี้เหม็อนกัน ๗ บรรดาอุปนีสัย ๓ ประการนั้น ทานอุปนีสัย ย่อมมีได้ เพราะครอบงำความโลภอันมีกำลัง ในวัตถุมีข้ำวเป็นต้น เพราะฉะนั้น บุคคลผู้มากไป ด้วยทานอุปนีสัย เจริญวิปัสสนาอยู่เน็อง ๗ ก็ย่อมบรรลุนาคามีผลได้ ต่อกาลไม่นานเลย เพราะค่าที่ตนได้กระทำการสั่งสมมาแล้ว ในการละกามราคะแล ๗ บุคคลผู้มีสัลุปนีสัยอันบริสุทธิ์ก็เหม็อนกัน คือ เมื่อเจริญวิปัสสนาอยู่เน็อง ๗ ก็ย่อมบรรลุนาคามีผลได้ในไม่ข้ำว เพราะค่าที่ตนได้กระทำการสั่งสมมาแล้ว ในการรังเกียจโทษคือกามคุณ ๗ ถาว่า ถ้ำเมื่อเป็นอย่งนี้ไซรั เพราะเหตุไร อุปนีสัยทั้ง ๒ ประการนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า มีกำลังเพลาเล่า ๗ ตอบว่า เพราะค่าที่อุปนีสัยทั้ง ๒ ประการนี้ เป็นปัจจัยแห่งวิชชูปมญาณอย่งเดียว ๗ ความจริง ทานอุปนีสัยและสัลุปนีสัยนั้น จะเป็นอุปนีสัยที่มีกำลัง ก็เพราะได้ภาวนูปนีสัยเป็นสหายอย่งเดียว ทานอุปนีสัยและสัลุปนีสัย หาเป็นอุปนีสัยที่มีกำลังโดยลำพังไม่ อันภาวนา ซ็อว่าเป็นอุปนีสัยที่มีกำลัง ก็เพราะความที่เป็นเหตุพิเศษแห่งปฏิเวธ ๗ จริงอย่งนั้น ภาวนานั้น เป็นปัจจัยอันพิเศษของวิชชูปมญาณ ย่อมยังบุคคลผู้เจริญ (ภาวนา) ให้บรรลุพรอรหัตได้ ๗ บทว่า **โส** โยค มลกตเถโร ๗ (สถานที่ข้ำวเน็องและสุกรเป็นอันมาก ทั้งที่ดักบ่วง และฟ้าทับเหว) ย่อมปรากฏ โดยขณะจิตเดียว (จิตของเธอไม่ดำเนินไปสู่วัถัแห่งพระกัมมัฏฐาน) ประดุจโคโองไม่เดินไปตามรอยไถ ฉะนั้น ๗ บทว่า **ตตถ** ได้แก็ ในกองไม้สด ๗ บทว่า **อุทกมณิกานั** ได้แก็แถว (สาย) แห่งน้ำทั้งหลาย ๗ เธอ ซ็อว่า ได้หนีอมเอาคานานั้นข้ำมาในตนนั้นแล เพราะความที่ธรรมทั้งหลายอันพระเถระกล่าวแล้วด้วยคาถาครบถ้วน เป็นธรรมที่มีอยู่ในตน นับแต่บรรพชาแล้ว เพราะเหตุนั้น พระมิลกเถระจึงกล่าว **อุฏฐานวตานาม** ดังนี้เป็นต้น ๗

ก็พระมิลกเถระนี้ เป็นผู้มีความเคารพ มีความข้ำเกรงในการคัศึกษา บำเพ็ญวัตรปฏิบัติอยู่ จึงเป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์ ดำรงอยู่ เพราะฉะนั้น พระอรรถกถาจารย์ จึงกล่าว

ว่า **ทพฺพลฺปนฺนํ สยฺเย จิตฺตํ** ดังนี้ ฯ

๒. สัตว์ตนที่กล่าว น อักษรแล้วจมลง ได้เป็นผู้ประสงค์จะกล่าวอย่างนี้ว่า

ที่สุดย่อมไม่มี ที่สุดจักมี เพราะเหตุไร ที่สุดย่อม
ไม่ปรากฏ เพื่อนยาก เพราะว่า บาปอันเราและท่าน
ได้กระทำไว้แล้วในครั้งนั้น ฯ

บรรดาบทเหล่านั้น สอนบทว่า **นตฺถิ อนฺโต** ความว่า การกำหนดเวลาอย่างนี้
ว่า ความพ้นจักมีแก่พวกเรา ชื่อว่าเวลาโน้น ย่อมไม่มี ฯ บทว่า **กุโตนฺ** ได้แก่ ที่สุดจักปรากฏ
เพราะเหตุไร ฯ บทว่า **น อนฺโต** ความว่า ที่สุดแห่งทุกข์ย่อมไม่ปรากฏแก่พวกเรา แม้ผู้
ปรารถนาจะเห็นที่สุด ฯ บทว่า **ตทา หิ** คือ ในกาลนั้น ฯ พระบาลี **ตถา หิ** ก็มี ฯ อธิบายว่า
พวกเราได้กระทำบาปไว้โดยอาการที่ไม่อาจเพื่อจะเห็นที่สุดแห่งทุกข์นั้นได้ ฯ บทว่า **ปกตํ**
ความว่า บาป คือ กรรมที่บังเกิดตั้งเกี่ยว เราด้วย ท่านด้วย กระทำไว้แล้ว คือ ทำไว้มากมาย
หนักทีเดียว ฯ บทว่า **มาริสฺส** แปลว่า ผู้เช่นกับด้วยเรา ฯ บทว่า **มาริสฺส** นั้น เป็นคำสำหรับร้อง
เรียกด้วยถ้อยคำอันเป็นที่รัก ฯ

สัตว์ตนที่กล่าว โส อักษรแล้วจมลง ได้เป็นผู้ประสงค์จะกล่าวอย่างนี้ว่า

เรานั้น ไปจากที่นี่แล้ว ได้กำเนิดอันเป็นของมนุษย์แล้ว
เป็นผู้รู้ถ้อยคำของยาจก ถึงพร้อม ด้วยศีล จักทำกุศลให้
มากแน่แท้ ฯ

ศัพท์ว่า **นฺน** ในคานานั้น เป็นนิบาต ใช้ในความหมายว่าส่วนเดียว ฯ อธิบาย
ว่า เรานั้นไปจากที่นี่แล้ว ได้กำเนิดอันเป็นของมนุษย์ เป็นผู้รู้ถ้อยคำของยาจก ถึงพร้อม
ด้วยศีล จักทำกุศลให้มากโดยส่วนเดียวเท่านั้น ฯ

ในกาลนั้น พระเจ้าโกศล ทรงสดับเสียงของสัตว์นรกเหล่านั้นในเวลากลางคืน
จึงหวั่นพระทัย ในวันที่ ๒ ได้เสด็จไปยังสำนักพระบรมศาสดาแล้วกราบทูล (เรื่องนั้น) ฯ
พระบรมศาสดา ทรงทำเรื่องนั้นให้เป็นเหตุเกิดเรื่องแล้ว ทรงแสดงโลภกัมมิชชาติก ในทุติย
วรรค แห่งจตุกกนิบาต ฯ